

**Návrh
znaku a vlajky**

pro obec

PERNAREC

autor:
Mgr. Jan Tejkal
HERALDICKÁ TVORBA, Záblatská 23/25, 713 00 Ostrava-Heřmanice
tel.602953832
e-pošta: j.tejkal@volny.cz

Tvorba nových obecních (městských) symbolů:

Podle platné právní úpravy mohou obce a města disponovat vlastními obecními (městskými) symboly, to znamená znakem a vlajkou (praporem). Pokud obec (městys, město) nemá historický, řádně udělený, či tzv. vydržený znak či vlajku, má právo požádat prostřednictvím Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky o udělení symbolu (resp. symbolů).

Při vytváření nových obecních symbolů je přitom nutno dbát především více či méně pevně stanovených zásad heraldické a vexilologické disciplíny a dále respektovat těsný významový vztah znaku a vlajky obce k lokalitě, jíž mají reprezentovat.

Existuje několik základních tématických okruhů, jimiž se tvorba nového znaku a vlajky může inspirovat. V první řadě se jedná o vytvoření tzv. mluvícího znamení, jehož předností je transparentnost a široká srozumitelnost symbolů, nebo o navázání na historické pečetní či razítkové symboly obce, které do značné míry stanoví obsah nových symbolů a jež je vhodné zejména proto, že zachovává kontinuitu původních předheraldických a nových heraldických a vexilologických symbolů obce.

Nelze-li adekvátně aplikovat princip mluvícího znamení, nebo není-li možno nalézt otisk pečeti či razítka, případně je-li pečetní obraz nevhodný - například vzhledem k jeho heraldicky neúnosné složitosti - k přepisu do znaku a vlajky obce, připadá v úvahu alternativní komplex námětových regionů - například symbolické vyjádření místního světce jakožto patrona obce, odkaz na význačné události nebo pověsti a mýty v dějinách obce, připomenutí erbovních motivů někdejších feudálních majitelů obce či příslušného panství, poukaz na specifické historické či současné řemeslné a jiné pracovní aktivity obyvatel obce, nebo vykreslení určitého relevantního přírodního motivu krajiny, do níž je obec zasazena, atd.atp..

Vlajka (prapor) obce nebo města by měla odpovídat podobě či symbolice obecního (městského) znaku.

Jednou z možností, jíž naplňují (a zejména v minulosti naplňovaly) především městské lokality a lokality s historickými právy města či městečka, je geometricky koncipovaná vlajka ve formě kombinace horizontálních či vertikálních pruhů a případně dalších geometrických obrazců, barevně odvozených z tinktur (tj. barev a kovů) znaku, doplněných fakultativně o některé relevantní znakové figury pro zdůraznění neopakovatelnosti každé vlajky.

Často - a zejména u lokalit bez městského statutu, kde vzniká vlajka současně se znakem – se přistupuje rovněž k tzv. opakování znaku, což znamená, že vlajka obce má stejnou či velmi podobnou figurální kompozici jako obecní znak.

Znak obce Pernarec:

Samosprávnou obec Pernarec dnes tvoří šest místních částí, (abecedně) Březí, Krukanice, Málkovice, Něšov, Pernarec a Skupeč.

Archivní průzkum přitom v období před konstitucí obecního zřízení nepotvrdil existenci vlastního obecního obrazového pečetního znamení žádné z uvedených vsí.

Archivní fondy, u nichž lze očekávat případné užití pečeti obce – tj. například Indikační skizzy nebo Popisy hranic Stablního katastru v Národním archivu v Praze z období první poloviny 19.století - totiž shodně ukazují pouze otisky vrchnostenských pečeti panství Krukanice a Bezdržice, k nimž jednotlivé vsi v minulosti patřily.

Zatímco pečeť panství Bezdržice byla pouze nápisová, v pečeti panství Krukanice spatřujeme heraldické symboly v podobě trojího jeleního paroží ze znaku kláštera premonstrátů v Teplé.

Kromě pečeti panství Krukanice, tj. panství se sídlem na území dnešní obce Pernarec, existují ještě dva doklady o historických obrazových pečetích na území dnešní obce: Jedná se o otisky dvou farních pečeti kostela v Pernarci, jež obsahují v různých podobách shodný námět – vyobrazení sv.Mikuláše, patrona pernareckého farního kostela, s jeho typickými atributy v podobě berly a mitry.

Při absenci historických obecních pečeti mohou jako historický pramen pro tvorbu znaku obce figurovat popsané obrazové pečeti panství Krukanice a farnosti Pernarec.

Náměty jejich obrazů totiž vyjadřují i dva podstatné motivy historie obce:

- 1.Farní kostel sv.Mikuláše jakožto významná historická dominanta obce, jejíž počátky sahají do období pozdní gotiky, tj.poloviny 14.století,
- 2.Historická příslušnost obce a poloviny jejích místních částí ke klášteru v Teplé, s nímž souvisí i první zmínka o obci z roku 1219.

Kostel sv.Mikuláše, jehož patron je zobrazen na dvou zmíněných starých pečetích, lze ve znaku vyjádřit heraldicky jednoduchým způsobem v podobě obecné (tj. z reality odvozené, avšak graficky adekvátně stylizované) figury berly, zatímco na první zmínku o obci a její staletou vazbu k tepelskému panství je možné odkázat prostřednictvím obecné figury trojího jeleního paroží (nebo i zjednodušeně skrze figuru jednoho paroží), přičemž počet jednotlivých jeleních parohů koresponduje s počtem místních částí obce.

Závit berly přitom můžeme zakončit lilií, která je mimo jiné typickým atributem P.Marie, čímž dosáhneme heraldicky adekvátně jednoduchého a přitom dostatečně výrazného vyjádření jak farního kostela sv.Mikuláše v centru obce, tak kostela Nanebevzetí P.Marie v místní části Březí, jenž je k pernareckému farnímu chrámu kostelem historicky filiálním.

Kromě tohoto základního významu může berla s lilií připomínat (ve spojení s jelením parožím, nebo samostatně) i tepelský klášter, protože ve znaku řádu premonstrátů se obě tyto figury objevují.

Kromě uvedených dvou historicky dominantních prvků obsahuje návrh znaku obce Pernarec také několik dalších znakových figur vyjadřujících další relevantní motivy z historie a geografie obce a jejích místních částí:

Obecná figura koňské hlavy s krkem představuje derivát erbu rodu Rozvadovských z Něšova, jehož příslušníci se psali též dle místní části Něšov "z Něšova" a uváděli se seděním "ve Skupči" a kteří vlastnili svobodný dvůr v Málkovicích.

Obecná figura (šestihroté) hvězdy je převzata z erbu Winklerů z Heinfeldu (Heinsfeldu, Heimfeldu), kteří se připomínají jako majitelé tvrze Skupeč. Počet šesti hrotů hvězdy přitom koresponduje s počtem šesti místních částí obce.

Obecná figura hornických kladiv připomíná historické hornictví v Pernarci (železná ruda, baryt).

Heroldská (tj. geometrickým dělením štítu konstituovaná) figura tzv. hlavy štítu – tj. vodorovného pruhu u horního okraje štítu – představuje hlavní symbol znaku, tj. nejstarší zmínku o obci ze 13. století v souvislosti s panstvím kláštera v Teplé.

Heroldská figura polcení štítu – tj. svislého rozdělení štítu na dvě stejně velké poloviny - vyjadřuje počet dvou historických panství, k nimž dnešní místní části obce náležely, tj. Březí, Krukanice a Pernarec k panství Krukanice a Málkovice, Něšov a Skupeč k panství Bezdržice.

Barevné řešení návrhu znaku obce:

Při realizaci návrhu znaku lze postupovat tak, že se jednotlivé varianty návrhu znaku od sebe liší kromě kompozičního řešení také v barevném provedení.

Pokud jde o zvolení barev znaku v obecné rovině, existuje v heraldickém tvarosloví pravidlo o nemožnosti pokládání barvy na barvu a kovu na kov.

V klasické komunální heraldice českých zemí hovoříme o šesti základních tinkturách, k nimž posléze přibýly další doplňkové tinktury, kupříkladu tzv. přirozené barvy. Dvě z oněch základních tinktur jsou tzv. kovy - zlatá neboli žlutá a stříbrná neboli bílá, zatímco ostatní - červená, modrá, zelená a černá - patří do kategorie barev.

Je tedy možno volit buď kovový štít (resp. kovové pole štítu) a barevné figury, či opačně barevný štít (resp. barevné pole štítu) a figury kovové. V obou případech je přitom vhodné zachovat co nejmenší možný počet tinktur.

U návrhu znaku pro obec Pernarec lze pak - při zachování popsaného pravidla - uvažovat o následujících barevných kombinacích s těmito významy:

-modrá, stříbrná, zelená, zlatá = barvy venkovské krajiny (stromy, listy, lesy, louky, pole, vodní toky a plochy, širé nebe),

-stříbrná + červená = české zemské barvy,

-stříbrná + červená + modrá = české státní barvy,

-černá + zlatá = tinktury znaku kláštera premonstrátů v Teplé,

-stříbrná + modrá = tinktury erbu z Něšova a ze Skupče.

Blason neboli popis variant návrhu znaku obce:

Varianta 1:

„V černo-modře polceném štítě pod zlatou hlavou s trojím černým parožím vpravo z dolního okraje vyrůstající zlatá berla se závitem zakončeným lilií, vlevo koňská hlava s krkem provázená dole hvězdou, obojí stříbrné.“

Varianta 2:

„V modrém štítě pod zlatou hlavou s trojím černým parožím vpravo z dolního okraje vyrůstající zlatá berla se závitem zakončeným lilií, vlevo koňská hlava s krkem provázená dole hvězdou, obojí stříbrné.“

Varianta 2A:

„V zeleném štítě pod zlatou hlavou s trojím černým parožím vpravo z dolního okraje vyrůstající zlatá berla se závitem zakončeným lilií, vlevo koňská hlava s krkem provázená dole hvězdou, obojí stříbrné.“

Varianta 3:

„V modro-zlatě polceném štítě vpravo z dolního okraje vyrůstající zlatá berla se závitem zakončeným lilií, vlevo pod modrými zkříženými hornickými kladivy na černých topůrkách z modré hvězdy vyrůstající černé jelení paroží.“

Varianta 4:

„Ve zlato-modře polceném štítě vpravo z dolního okraje vyrůstající berla se závitem zakončeným lilií, dole podložená zkříženými hornickými kladivy, vše černé, vlevo koňská hlava s krkem nad hvězdou, obojí stříbrné.“

Varianta 5:

„Ve stříbrno-modře polceném štítě vpravo z dolního okraje vyrůstající berla se závitem zakončeným lilií, dole podložená zkříženými hornickými kladivy, vše červené, vlevo koňská hlava s krkem nad hvězdou, obojí stříbrné.“

Varianta 5A:

„Ve stříbrno-modře polceném štítě vpravo z dolního okraje vyrůstající červená berla se závitem zakončeným lilií, dole podložená černými zkříženými hornickými kladivy, vlevo koňská hlava s krkem nad hvězdou, obojí stříbrné.“

Varianta 6:

„V zeleném štítě šikmo zlatá berla se závitem zakončeným lilií provázená nahoře hvězdou a dole koňskou hlavou s krkem, obojí stříbrné.“

Vlajka obce Pernarec:

Při tvorbě návrhu obecní vlajky platí, že námět nebo podoba vlajky musí korespondovat s figurálním obsahem či podobou návrhu znaku. Tuto zásadu lze realizovat ve třech základních intencích:

I-Přistoupením k tzv. opakování znaku (ať již k tzv. doslovnému či tzv. částečnému opakování znaku), což znamená, že se v listu vlajky objeví zcela totožné figury ve stejné či obdobné kompozici jako ve znakovém štítu.

II-Zjednodušením znakových figur do geometrické kombinace pruhů s totožnými barvami.

III-Vzhledem ke konkrétnímu případu vyváženou kombinací postupů I. a II..

V případě návrhu vlajky pro obec Pernarec se přitom ukazuje jako vhodné postupovat takto:

-varianta 1 = kombinace opakování znakové figury berly s liliovým zakončením s geometrizací ostatních znakových figur do podoby vexilologických objektů (tzv. karé - tj. čtvercového pole - a vodorovných pruhů),

-varianta 2 = opakování všech znakových figur v upravené kompozici,

-varianta 3 = opakování všech znakových figur posunutých směrem k žerdi a doplněných vlajícím svislým pruhem v barvách pravého znakového pole,

-varianty 4, 5 a 5A = opakování všech znakových figur posunutých směrem k žerdi,

-varianta 6 = opakování všech znakových figur doplněných krajními svislými pruhy v barvách znakových figur.

Popis variant návrhu vlajky obce:

Varianta 1:

„List tvoří čtyři vodorovné pruhy, žlutý, modrý, bílý a modrý, v poměru 5:1:1:1 a černé karé o šířce pěti osmin šířky listu s vyrůstající žlutou berlou se závitěm zakončeným lilií. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 2:

„Modrý list se žlutým čtvrtinovým žerd'ovým pruhem. V pruhu pod sebou trojí černé jelení paroží. V listu ve střední části z dolního okraje vyrůstající žlutá berla se závitěm zakončeným lilií, ve vlající části koňská hlava s krkem provázená pod sebou šestícípou hvězdou, obojí bílé. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 2A:

„Zelený list se žlutým čtvrtinovým žerd'ovým pruhem. V pruhu pod sebou trojí černé jelení paroží. V listu ve střední části z dolního okraje vyrůstající žlutá berla se závitěm zakončeným lilií, ve vlající části koňská hlava s krkem provázená pod sebou šestícípou hvězdou, obojí bílé. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 3:

„List tvoří tři svislé pruhy, modrý, žlutý a modrý. V žerďovém pruhu z dolního okraje vyrůstající žlutá berla se závitem zakončeným lilií. Ve žlutém pruhu pod modrými zkříženými hornickými kladivy na černých topůrkách z modré šesticípé hvězdy vyrůstající černé jelení paroží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 4:

„Modrý list se žlutým třetinovým žerďovým pruhem. V pruhu z dolního okraje vyrůstající berla se závitem zakončeným lilií, dole podložená zkříženými hornickými kladivy, vše černé. Ve střední části listu koňská hlava s krkem nad šesticípou hvězdou, obojí bílé. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 5:

„Modrý list s bílým třetinovým žerďovým pruhem. V pruhu z dolního okraje vyrůstající berla se závitem zakončeným lilií, dole podložená zkříženými hornickými kladivy, vše červené. Ve střední části listu koňská hlava s krkem nad šesticípou hvězdou, obojí bílé. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 5A:

„Modrý list s bílým třetinovým žerďovým pruhem. V pruhu z dolního okraje vyrůstající červená berla se závitem zakončeným lilií, dole podložená černými zkříženými hornickými kladivy. Ve střední části listu koňská hlava s krkem nad šesticípou hvězdou, obojí bílé. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 6:

„List tvoří tři svislé pruhy, žlutý, zelený a bílý, v poměru 1:3:1. V zeleném pruhu šikmo žlutá berla se závitem zakončeným lilií, provázená v horní části šesticípou hvězdou a v dolní části koňskou hlavou s krkem, obojí bílé. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Vyjádření člena Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky:

K variantám návrhu znaku a vlajky obce je přiloženo vyjádření PhDr. Karla Müllera, ředitele Zemského archivu v Opavě, člena Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a garanta správnosti návrhů.

Z tohoto vyjádření vyplývá, že všechny varianty návrhu vycházejí z obecných zásad heraldické a vexilologické tvorby a mohou být tedy předloženy Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky s žádostí o schválení a doporučení Předsedovi PS P ČR znak a vlajku obci udělit.

PhDr. Karel Müller ve svém vyjádření uvádí následující:

„Všechny návrhy zpracované mgr. Janem Tejkalem odpovídají zásadám heraldické a vexilologické tvorby a mohou být předloženy podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny P ČR k projednání. Vzhledem k absenci historických pečeti všech šesti současných místních částí obce opřel se autor ve svých návrzích o symbolické

atributy patronů místních chrámů a také o heraldické komponenty z erbů držitelů dvou panství, mezi něž byly místní části v minulosti rozděleny. Připomenuta je rovněž tradice rudného hornictví. Osobně se mi jako nejzdařilejší jeví varianty č. 5 (kladívka by ale mohla být černá) nebo 6.“

Na základě citovaného vyjádření je k návrhu symbolů doplněna upravená barevná verze varianty 5 označená jako varianta 5A.

Osobní pohled autora upřednostňuje variantu 4.

Záleží ovšem především na zástupcích obce, kterou z předložených variant zvolí. Podmínkou je pouze heraldická a vexilologická správnost, kterou - jak dokládá přiložené vyjádření - splňují všechny předložené varianty návrhu.

Obecné poznámky k zásadám heraldické tvorby:

V současné právní terminologii figuruje jako primární pojem „vlajka“. Ve vexilologické terminologii se pak hovoří o vlajce, nebo o praporu dle způsobu užití. V rámci tohoto textu užíváme právně závazný pojem „vlajka“.

Poměr stran (šířky a délky) listu vlajky je dle metodického pokynu Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky shodný s poměrem stran státní vlajky České republiky – tj. 2:3.

Pojmy „zlatá“ a „stříbrná“ (tinktura) u znaku nahrazují u vlajky pojmy „žlutá“ a „bílá“ (barva).

V heraldice se pravá a levá strana popisují z pohledu štítonoše. Z pohledu pozorovatele je tedy heraldicky pravá strana vlevo a heraldicky levá strana vpravo.

U heraldických tinktur – to znamená barev a kovů – se neudávají odstíny. Při konkrétním zobrazení platí obecné pravidlo o vhodnosti tmavších a sytějších odstínů. Odstíny ve výtvarném řešení návrhu symbolů obce proto nejsou zcela závazné a lze je upravovat.

Heraldika počítá s vysokou mírou stylizace zobrazených znakových figur. Figura by měla být jednoznačně rozpoznatelná, což ovšem neznámá, že má být zobrazena realisticky – může být například proporčně upravená tak, aby co nejvíce vyplňovala prostor znakového štítu, nebo mohou být její jednotlivé komponenty zobrazeny v upravených proporcích v závislosti na celkové kompozici znaku.

Primární je v heraldice blason neboli slovní popis a sekundární kresebná podoba neboli vizualizace blasonu, což znamená, že stejný znak může mít několik výtvarných podob (i současně užívaných).

dne 24.3.2011, Mgr. Jan Tejkal